

KURSUJÄRVEN KUNNOSTUKSEN ESISELVITYS

2026

LAATIIJA: KIMMO TUHKALA
TILAAJA: PUHTAAT POUKAMAT JA RAIKKAAT RANNAT -HANKE;
LEADER POHJOISIN LAPPI

Sisällys

JOHDANTO	2
2. TAUSTA JA TAVOITTEET	3
2. VESISTÖN HISTORIA JA ALUEEN MAANKÄYTTÖ	4
2.1 Historiallinen kehitys	4
3. JÄRVEN NYKYTILA	5
3.1 Vesienhoidollinen luokitus	5
3.2 Vedenlaatu	5
3.3 Kasvillisuus ja eliöstö	5
3.4 Kalasto	5
3.5 Rantavyöhykkeen tila.....	6
3.6 Vesistön käyttö	6
3.7 Aiemmat hoitotoimet	6
4. VALUMA-ALUEEN KUVAUS.....	7
4.1 Valuma-alueen hydrologia	7
4.2 Kuormituslähteet	7
4.3 Maankäyttö.....	9
4.4 Soiden ja ojituksen vaikutus	9
4.5 Ympäristöarvot	9
.....	10
4. Valuma-alueen maastotarkastelu	10
5. KUNNOSTUSTOIMENPITEET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	16
5.1 Kunnostuksen tavoitteet ja periaatteet.....	16
5.2 Valuma-alueen kunnostustoimenpiteet	17
5.3 Järven sisäiset kunnostustoimenpiteet	18
6. Toteutussuunnitelma ja vaiheistus.....	21
6.1 Seuranta ja raportointi	22
6.2 Kunnostuksen organisointi ja resursointi	22
7. Yhteenveto	23
Lähteet	24
Liitteet.....	25

JOHDANTO

Kursujärvi sijaitsee Sallan kunnassa Kursun kylän läheisyydessä. Se on matala, humuspitoinen järvi, jonka tila on viime vuosikymmeninä heikentynyt erityisesti valuma-alueelta tulevan hajakuormituksen ja umpeenkasvun seurauksena. Rehevöityminen, sameus ja vesikasvillisuuden lisääntyminen ovat heikentäneet järven ekologista tilaa sekä paikallista virkistysarvoa.

Järvi on paikallisesti merkittävä sekä kalastuksen, virkistyskäytön että maisema-arvon kannalta. Kursujärvi on myös osa laajempaa vesistöverkostoa, jonka ekologinen tila vaikuttaa alapuolisiin vesistöihin. Järven hoito ja kunnostus ovat olleet esillä jo usean vuoden ajan paikallisissa keskusteluissa.

Tämä esiselvitys on laadittu taustaksi Kursujärven kunnostuksen jatkotoimenpiteille. Selvityksen tarkoituksena on:

- arvioida järven nykytilaa ja kuormitustekijöitä,
- koota yhteen aiempi tieto ja paikalliset havainnot,
- esittää alustavat kunnostus- ja hoitotoimenpiteet,
- tukea valuma-aluesuunnitelman laadintaa,
- valmistella seuraavaa vaihetta: kunnostushankkeen toteutusta.

Esiselvitys toimii pohjana jatkohankkeelle, jonka tavoitteena on hakea rahoitusta kunnostustoimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen. Työssä hyödynnetään sekä paikallista tietoa että vesistökuunnostuksen valtakunnallisia ohjeita (SYKE 2023; Vesi.fi 2024; ELY-keskus 2022).

2. TAUSTA JA TAVOITTEET

Kursujärven vedenlaatu on heikentynyt vuosien saatossa erityisesti valuma-alueelta tulevan kuormituksen seurauksena. Järvi on matala ja runsashumuksinen, mikä tekee siitä luonnostaan herkän ravinnekuormitukselle ja umpeenkasvulle. Rehevöitymisen merkkejä ovat olleet:

- vesikasvillisuuden lisääntyminen,
- rantojen umpeenkasvu,
- veden tummuminen ja sameuden lisääntyminen,
- satunnaiset levähaitat,
- kalaston yksipuolistuminen särkivaltaisuuden suuntaan.

Järven tilaa on pyritty parantamaan aiemmillä hoitotoimenpiteillä, kuten hoitokalastuksella ja pienimuotoisilla niitoilla. Vaikka nämä toimet ovat olleet hyödyllisiä, ne eivät yksin riitä pysyvästi parantamaan veden laatua ilman valuma-alueen kuormituksen hallintaa.

Tämän esiselvityksen tavoitteena on:

- selvittää järven ja sen valuma-alueen kuormitustekijät,
- koota yhteen aiemmin toteutetut toimenpiteet ja niiden vaikutukset,
- tunnistaa valuma-alueen kriittiset kuormituslähteet,
- esittää toimenpiteet kuormituksen vähentämiseksi,
- arvioida mahdollisuudet vesikasvillisuuden hallintaan ja hoitokalastukseen,
- tukea valuma-aluesuunnitelman laatimista Kursujärvelle,
- muodostaa toteutettava ja realistinen kunnostuspolku järvelle.

Esiselvityksen pohjalta Kursujärvelle voidaan laatia erillinen valuma-aluesuunnitelma ja kunnostussuunnitelma, joita voidaan käyttää rahoitushakemusten liitteenä.

2. VESISTÖN HISTORIA JA ALUEEN MAANKÄYTTÖ

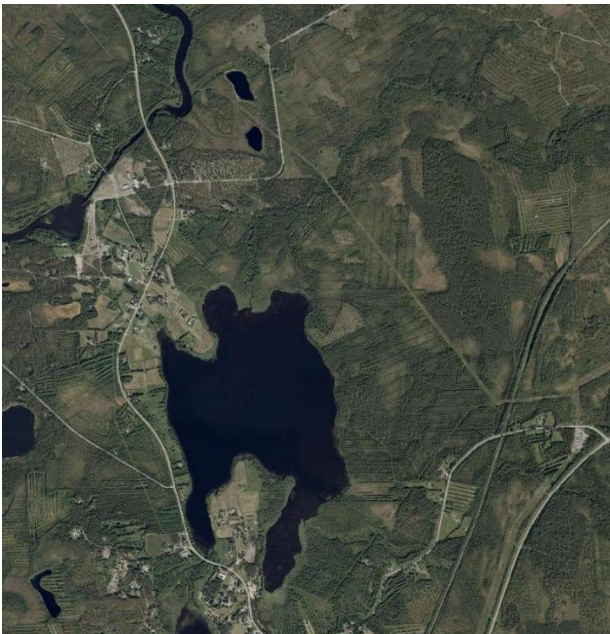
Kursujärvi on ollut osa Kursun kylän elinpiiriä jo kylän perustamisen alkuvaiheista lähtien. Järvi on toiminut kalastus-, virkistys- ja vesihuollon lähteenä sekä maisemallisena keskuksena. Järven rannat ovat olleet osin viljelykäytössä, mutta laajemmat maankäyttömuutokset ovat tapahtuneet vasta 1900-luvun puolivälin jälkeen.

2.1 Historiallinen kehitys

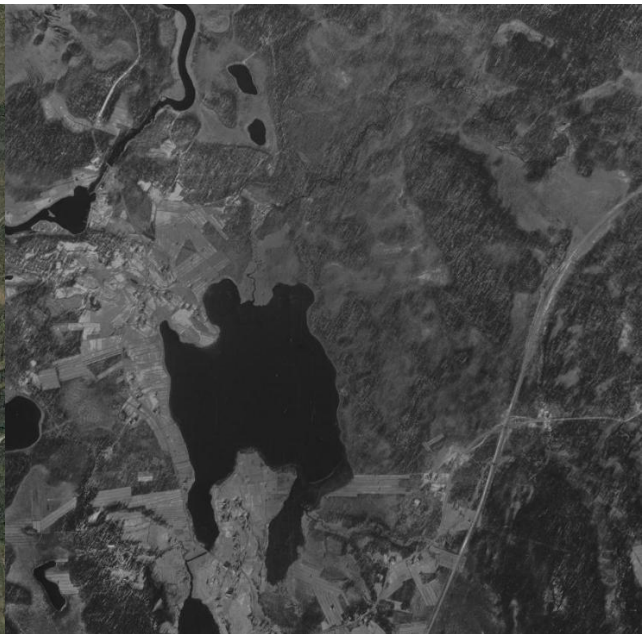
1950–1970-luvuilla alueella toteutettiin mittavia metsäojituksia ja soiden kuivatushankkeita, joiden tavoitteena oli metsätalouden tuottavuuden parantaminen. Näiden ojitusten vaikutukset näkyvät edelleen Kursujärven valuma-alueella. Myllyojan ja Hanhiojan virtaamat ovat voimistuneet, mikä on lisännyt kiintoaine- ja humuskuormitusta järveen.

Ennen ojituksia järvi oli selvästi kirkkaampi ja hiekkapohjaisempi, ja rantojen kasvillisuus koostui pääasiassa kortteesta ja lummekasvustosta. Vanhojen karttojen ja paikallisten havaintojen mukaan veden näkösyvyys on ollut kaksinkertainen nykyiseen verrattuna. Paikalliset ovat kertoneet, että vielä 1950–60-luvuilla uiminen ja vedenotto järvestä olivat yleisiä. 1900-luvun alkupuolen pellonraivaus järven rannoille on myös aikanaan lisännyt järven ravinnekuormitusta. Myöskin autoteiden ja rautatien ojista tuoma kiintoaines on ollut suuri kuormitus järvelle.

1980-luvulta alkaen havaittiin veden tummumista ja rantavyöhykkeiden umpeenkasvua, mikä on jatkunut nykypäivään asti. Tämä on ollut selvä merkki valuma-alueelta tulevasta orgaanisen aineksen lisäkuormituksesta.

Kuva 1. Kursujärvi ilmakekuva 2025

Kuva 2. Kursujärvi ilmakekuva 1947

3. JÄRVEN NYKYTILA

Kursujärvi (65.378.1.002) on matala humusjärvi, joka sijaitsee Sallan kunnassa Kursun kylän läheisyydessä. Järven pinta-ala on 89,5 ha, keskisyyvyys 1,8 metriä ja suurin syvyys 7 metriä. Järven vedenpinnan korkeus vaihtelee vuodenaikojen mukaan ja järven vedenvaihto tapahtuu pääasiassa Myllyojan ja Hanhiojan kautta. Salmen kautta on virtaus Keskijärveen.

3.1 Vesienhoidollinen luokitus

Vesienhoidon neljännellä suunnittelukaudella Kursujärven vesityypiksi on määritelty matala humusjärvi (Mh). Järvi on luokiteltu hyvän tilan riskissä olevaksi, koska siihen kohdistuu merkittävää hajakuormitusta etenkin metsätaloudesta ja vanhoista ojitusalueista (SYKE 2023).

3.2 Vedenlaatu

Kursujärven vedenlaatua on seurattu vuosina 2017–2023 pistemäisesti. Tulosten perusteella:

- kokonaisfosforipitoisuus on ollut hyvän ja tyydyttävän rajoilla,
- kokonaistyyppipitoisuus koholla suhteessa luonnontilaan,
- näkösyvyys keskimäärin noin 1,0 m (tummavetinen),
- happitilanne on pääosin hyvä, mutta mittaustulosten mukaan useampana vuonna syvänteissä ilmennyt happikatoa.
- klorofylli-a viittaa lievään rehevöitymiseen.

1950-luvulla Kursujärvi oli paikallisten kertoman mukaan kirkasvetinen järvi, mutta metsätalouden ojitusten jälkeen veden tummuminen ja kiintoainekuormitus on lisääntynyt.

3.3 Kasvillisuus ja eliöstö

- Runsaasti kortteikkoa ja ruovikkoa erityisesti matalissa lahdissa.
- Vesikasvillisuus on lisääntynyt viime vuosina.
- Sinilevähavaintoja satunnaisesti, viimeisin tieto vuodelta 2020.

3.4 Kalasto

Kursujärvessä esiintyy:

- särkikaloja (särki, kiiski, salakka, säyne),
- ahven ja hauki ovat yleisiä,
- siikahavaintoja on edelleen,
- muikkua vähäisesti,
- yksittäisiä kuhahavaintoja.

Kalastajien mukaan hoitokalastuksen ansiosta kalojen keskikoko on kasvanut ja särkikalojen osuus pienentynyt.

3.5 Rantavyöhykkeen tila

- Alkuperäiset hiekkapohjaiset rannat ovat monin paikoin kasvaneet umpeen.
- Rantojen luonnontilaisuus on osittain säilynyt järven itäpuolella.
- Rehevöityminen näkyy erityisesti pohjois- ja länsilahtien alueilla.

3.6 Vesistön käyttö

Kursujärveä käytetään:

- kalastukseen (verkot, katiskat, pilkki),
- veneilyyn (soutu),
- virkistykseen ja mökkiasutuksen käyttöön.

3.7 Aiemmat hoitotoimet

- Hoitokalastusta tehty useana vuotena, vuodesta 2014 lähtien.
- Pienimuotoista niittoa rantojen läheisyydessä.
- Paikallista kunnostusintoa on olemassa ja osakaskunta tukee jatkotoimia.

Kuva 3. Vuoden 2025 vesikasvien niittoalue. Ilmakuvasa näkyy selkeästi koneella ajettu alue.

Kuva 4. Vesikasvien niittoa Keskijärvellä 12.08.2017.

4. VALUMA-ALUEEN KUVAUS

Kursujärven valuma-alueen koko on noin 39 km² ja järvisyys 2,2 %. Valuma-alue on pääosin metsätalouskäytössä, ja ojitettuja turvemaita on merkittävästi. Turvemaiden osuus valuma-alueesta on 37 %, joista ojitettuja on 72 % (SYKE 2023).

4.1 Valuma-alueen hydrologia

Kaksi päävirtaamaa tuovat vettä Kursujärveen:

- Myllyoja (merkittävin virtaus ja kuormitus)
- Hanhioja (humus- ja kiintoainekuormitusta)

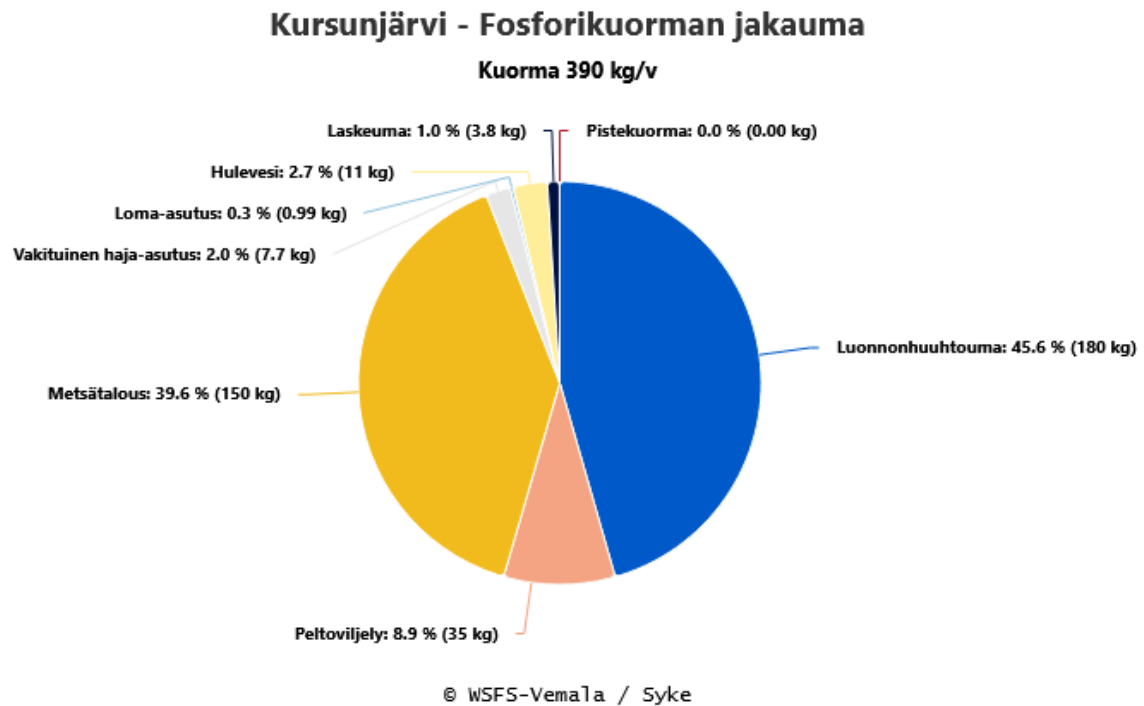
Lisäksi Kursujärvestä on yhteys Salmen kautta Keskijärveen. Paikallisten havaintojen mukaan salmen virtaus voi vaihdella sääolosuhteiden ja vedenpinnan tasojen mukaan.

4.2 Kuormituslähteet

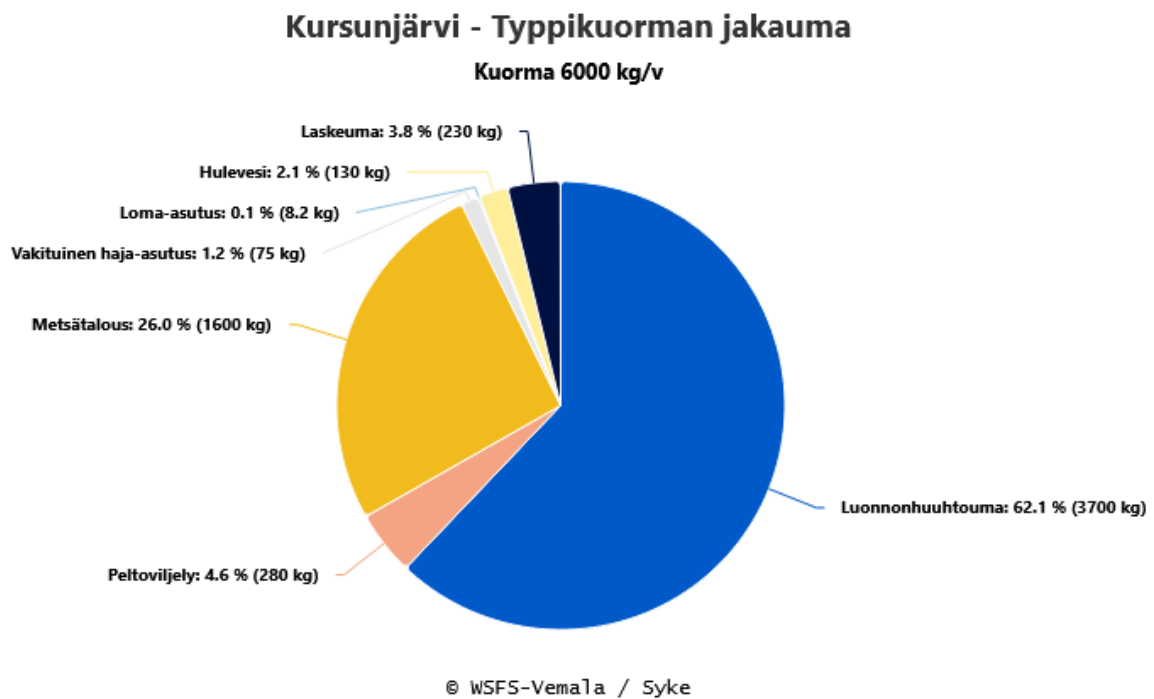
Valuma-alueen merkittävimmät kuormituslähteet ovat:

- vanhat metsätalousojitukset, joista kulkeutuu kiintoainetta ja humusta,
- soiden kuivuminen ja virtausnopeuksien lisääntyminen,
- hajakuormitus metsän käsittelyalueilta,
- ranta-alueiden umpeenkasvu ja orgaanisen aineksen kertyminen.

Pistekuormitusta ei alueella ole, mutta hajakuormitus on kokonaiskuormituksen kannalta ratkaisevaa.

Kuva 5. Kursujärven fosforikuormitus Vemala mallinnuksen mukaan.

Kuva 6. Kursujärven typpikuormitus Vemala mallinnuksen mukaan.

4.3 Maankäyttö

Valuma-alue on:

- pääosin metsätalousaluetta,
- pienialaisia peltoja ja asutusta järven pohjois- ja länsipuolella,
- soita ja ojitusalueita erityisesti Myllyojan valuma-alueella,
- ei merkittäviä teollisuusalueita.
- Nuolivaaran tuulivoimapuisto n. 10 km päässä järveltä.
- Suunnitellut tuulivoimapuistot Rokamo-Nälkämä sekä Portti. Portin tuulivoimapuiston suunniteltu voimalinja kulkisi Kursujärven valuma-alueen alueella.

4.4 Soiden ja ojituksen vaikutus

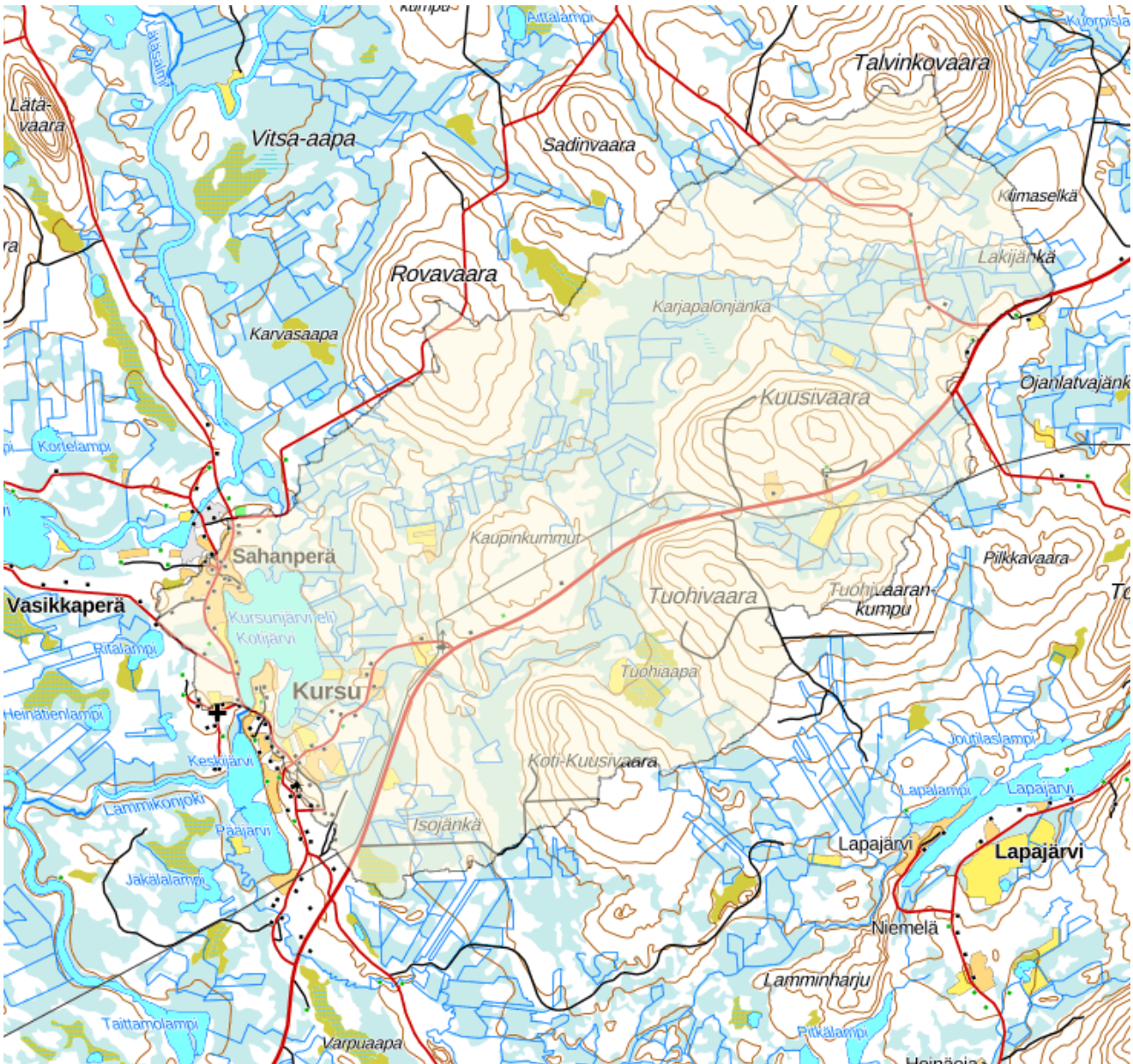
Vanhojen ojitusalueiden seurauksena:

- valumat järveen ovat kasvaneet,
- veden viipymä on lyhentynyt,
- ravinteita ja humusta huuhtoutuu herkemmin vesistöön,
- eroosio ja kiintoainekuormitus ovat paikoin huomattavia.

4.5 Ympäristöarvot

Valuma-alueella ei ole laajoja suojelualueita, mutta:

- alueella on pienvesikohteita ja lähteikköjä, jotka ovat ekologisesti arvokkaita,
- valuma-alueella on paikoin korkea linnustollinen arvo,
- maastokartoituksessa (2025) on havaittu useita mahdollisia ennallistettavia kohteita. Esiselvityksen liitteenä mahdolliset ennallistettavat kohteet.

Kuva 7. Kursujärven eli Kotijärven valuma-alue.

4. Valuma-alueen maastotarkastelu

Kesän 2025 valuma-alueella on tehty maastotarkastelua ja kartoitettu Myllyjoaan laskevia ojia. Maastokäynneillä havaittiin useita merkkejä valuma-alueelta tulevasta virtaamasta ja kiintoainekuormituksesta. Havainnot tehtiin erityisesti kevättulvan ja runsaan sateen jälkeisissä olosuhteissa, jolloin virtaamavaihtelut näkyvät selkeimmin.

Maastohavainnot vahvistavat, että virtausnopeus on kasvanut ojitusten seurauksena, uomien eroosio lisää kiintoainekuormaa ja järveen kulkeutuu säännöllisesti humusta ja ravinteita.

Kuva 8. Hanhiojan suu Kursujärveltä katsoen.

Kuva 9. Kursujärveen laskeva oja.

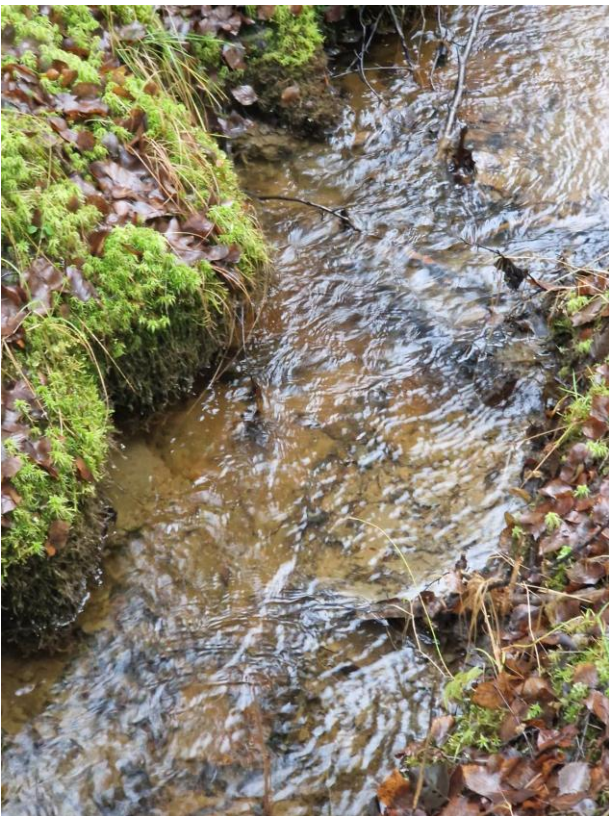
Kuva 10. Myllyoja lokakuussa 2025.

Kuva 11. Myllyoja moottorikelkkareitin sillalta katsoen.

Kuva 12. Myllyjoaan laskeva oja, jonka reunat selkeästi syöpyneet.

Kuva 13. Myllyjoaan laskevan ojan pohja, josta huuhtoutunut runsaasti kiinto-ainesta.

Kuva 14. Myllyojaa.

Kuva 15. Myllyojassa oleva penkere.

Kuva 16. Myllyojaa kohti oleva oja, jossa kuitenkin katko ennen rantaa.

Kuva 17. Myllyojaan laskeva oja, joka kuitenkin sammaleen peittämää, mutta lähemmällä tarkastelulla huomattiin veden siitä vielä virtaavan pohjassa.

5. KUNNOSTUSTOIMENPITEET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Kunnostustoimenpiteet Kursujärvellä perustuvat kahteen pääperiaatteeseen:

1. Valuma-alueen kuormituksen vähentäminen (ulos tulevan ravinne- ja kiintoainekuorman pienentäminen)
2. Järven sisäisen kuormituksen hallinta (kalaston ja kasvillisuuden hoito)

Kunnostus tehdään vaiheittain ja yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Tämä mahdollistaa realistisen ja kustannustehokkaan etenemisen sekä rahoituksen kokoamisen hankevaiheittain.

5.1 Kunnostuksen tavoitteet ja periaatteet

Kursujärven kunnostuksen päätavoitteena on parantaa järven ekologista tilaa ja käyttöarvoa pitkällä aikavälillä. Kunnostustyössä painotetaan vaikuttavuutta, paikallisuutta ja vaihteellisuutta. Tavoitteina ovat:

- Ulkoisen kuormituksen vähentäminen valuma-alueelta
- Sisäisen kuormituksen hallinta järvessä
- Umpeenkasvun hidastaminen
- Veden laadun parantaminen
- Kalaston tasapainottaminen
- Virkistyskäytön mahdollisuuksien parantaminen
- Luonnon monimuotoisuuden lisääminen
- Kunnostuksen sosiaalinen hyväksyttävyys – maanomistajien ja osakaskunnan tuki

Kunnostuksen suunnittelussa noudatetaan seuraavia periaatteita:

1. Valuma-alue ensin – ulkoinen kuormitus hallintaan ennen isoja sisäisiä toimenpiteitä
2. Ekologisesti kestävä toteutus – luontopohjaiset ratkaisut ensisijaisia
3. Paikallisuus ja yhteistyö – toteutus yhdessä maanomistajien kanssa
4. Kustannustehokkuus – pienet, vaikuttavat ratkaisut ennen suuria investointeja
5. Pitkäjänteisyys – seuranta ja ylläpito osana kunnostusta

5.2 Valuma-alueen kunnostustoimenpiteet

Valuma-alueen kunnostus on Kursujärven kunnostuksen tärkein osa, koska suurin osa kuormituksesta tulee valuma-alueelta Myllyojan ja Hanhiojan kautta. Järven veden laatua ei saada pysyvästi parannettua ilman valuma-alueen kuormituksen hallintaa (SYKE 2023; Vesi.fi 2024; ELY 2022).

Valuma-aluekunnostuksen painopisteet:

- Kiintoainekuormituksen vähentäminen
- Humuskuormituksen hallinta
- Ravinnekuormituksen pienentäminen
- Virtaamien tasaaminen ja veden viipymän lisääminen

5.2.1 Laskeutusaltaat ja pienkosteikot (ensisijaiset toimet)

Laskeutusaltaat rakennetaan Myllyojan ja mahdollisesti Hanhiojan valuma-alueille estämään kiintoaineen ja ravinteiden kulkeutumista järveen. Altaat sijoitetaan kohtiin, joissa virtaus voidaan hidastaa luonnonmukaisesti.

Tavoite:

Kiintoainekuormituksen pysäyttäminen ennen järveä
Ravinnehuuhtouman vähentäminen
Humuskuormituksen sitominen

Toteutusperiaate:

- Altaat kaivetaan mahdollisuuksien mukaan nykyisiin uomiin
- Veden viipymää lisätään padolla tai kivikynnyksillä
- Altaat mitoitetaan siten, että tyhjennys onnistuu vuosihuollossa

5.2.2 Ojien ennallistaminen ja virtauskatkot

Vanhojen metsäojien vaikutuksesta veden virtaus on kiihtynyt, mikä lisää eroosiota ja kuormitusta. Ojien ennallistaminen palauttaa veden luonnollista kulkua ja vähentää kiintoaineskulkeumaa.

Keinoja:

- Ojiin tehdään pohjapatoja tai virtauskatkoja
- Turhat ojat tukitaan tai ohjataan takaisin luonnollisiin painanteisiin
- Ojien suora linjaus muutetaan mutkittelevaksi virtausenergian pienentämiseksi

5.2.3 Suojavyöhykkeet ja pintavalutus

Matalat kosteikot, suojakaistat ja pintavalutuskentät pidättävät valuma-alueelta tulevaa kiintoainesta ja ravinteita.

Tavoite:

- Hidastaa virtausta
- Vähentää kiintoainekuormitusta
- Suodattaa ravinteita

Toteutus:

- Suojavyöhykkeet Myllyojan ja Hanhiojan varsille
- Reunavyöhykkeet peltojen ja rantojen lähelle

5.2.4 Lähteikköjen ja pienvesien kunnostaminen

Alueella on tunnistettu ainakin kaksi mahdollista lähdettä, jotka voidaan ennallistaa. Lähteet parantavat veden laatua ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta.

Hyödyt:

- pohjavesivaikutteinen kirkas vesi
- monimuotoisuuden lisääntyminen
- luonnon oman puhdistuskyvyn vahvistuminen

5.2.5 Maanomistajien kanssa tehtävä yhteistyö

Valuma-alueen kunnostus onnistuu vain maanomistajien luvalla ja yhteistyöllä. Jokainen toimenpide sijoitetaan suostumuksella ja hyöty-perusteella.

5.3 Järven sisäiset kunnostustoimenpiteet

Järven sisäisillä kunnostustoimilla hallitaan ravinnekiertoa, vesikasvillisuuden kasvua ja kalaston rakennetta. Kursujärven kohdalla tärkeimpiä sisäisiä toimia ovat hoitokalastus, vesikasvillisuuden niitto ja veden vaihtuvuuden parantaminen salmessa.

5.3.1 Hoitokalastus

Kursujärvessä on todettu runsas särkikalavaltaisuus (särki, salakka, kiiski), mikä kiihdyttää järven sisäistä kuormitusta. Runsaat särkikalakannat lisäävät veden sameutta ja vapauttavat ravinteita takaisin veteen pohjan lietteestä. Siksi hoitokalastusta jatketaan tehostettuna.

Tavoitteet:

- vähentää särkikaloiden määrää 40–60 %
- kasvattaa petokalakantoja (hauki, ahven, siika)
- rajoittaa ravinteiden kiertoa järvensisäisesti
- parantaa veden laatua ja kalastettavuutta

Keinot:

- Rysäkalastus ja paunetit alkukesällä
- mahdollinen nuottoaus loppukesällä
- talvinuottoaus lisävaihtoehtona

Perustelu: Hoitokalastuksen vaikutus on jo nähty Kursujärvellä: kalojen keskikoko on kasvanut ja särkikantojen osuus pienentynyt.

5.3.2 Vesikasvillisuuden niitto ja biomassan poisto

Vesikasvillisuuden runsastuminen on suurin ongelma järven käyttöarvon kannalta. Niitto on tärkeä toimenpide rantojen umpeenkasvun pysäyttämiseksi ja järven virkistyskäytön parantamiseksi.

Niittoalueet:

- Salmen suu
- Kurkiperä
- Kokalmus
- Länsilahden rantavyöhyke
- Matalat ruovikkoiset alueet, joissa veden vaihtuvuus heikko

Toteutus:

- kaikki biomassat poistetaan vedestä, etteivät ravinteet palaudu veteen
- toteutus voidaan tehdä talkoilla

Kursujärven niittotalkoot 26.7.2025. Kuvaaja Anu Ovaskainen.

5.3.3 Veden vaihtuvuuden parantaminen salmessa

Salmen veden kulku Kursujärven ja Keskijärven välillä on paikoin hidasta kasvillisuuden takia, mikä lisää paikallista rehevyyttä.

Ratkaisut:

- kasvillisuuden hallittu poisto salmesta
- mahdollinen **pohjapadon** käyttö vedenohjaukseen (ei kaivuuta ilman lupaa)

Tavoite: Parantaa veden kiertoa ja vähentää rehevöitymisriskiä salmessa.

6. Toteutussuunnitelma ja vaiheistus

Kursujärven kunnostus toteutetaan **vaiheittain ja suunnitelmallisesti**.

Vastuutaho	Tehtävä
Osakaskunta	Paikallisen toteutuksen johto, hoitokalastus, niitot
Hanke	Koordinointi, rahoitus, työjärjestelyt
Asiantuntija	Valuma-alueen suunnittelu, rakennesuunnitelmat, luvat
Maanomistajat	Suostumukset toimenpiteisiin valuma-alueella
Talkooväki	Niitot, rakenteiden teko, hoitotyöt
Urakoitsijat	Kaivutyöt (laskeutusaltaat, pato-rakenteet)

6.1 Seuranta ja raportointi

Kunnostuksen vaikutuksia seurataan koko toteutuksen ajan. Seuranta tehdään vuosittain, ja se sisältää:

- vedenlaadun seurannan (kokonaisfosfori, typpi, näkösyvyys),
- valuma-alueen rakenteiden toimivuuden tarkkailun,
- hoitokalastuksen tulosten raportoinnin (saalismäärä, laijakauma),
- niittojen vaikutusten tarkastelun.

6.2 Kunnostuksen organisointi ja resursointi

Kunnostus toteutetaan **yhteistyömallilla**, jossa yhdistyvät paikallinen osaaminen ja asiantuntijatuki. Työnjako on seuraava:

Vastuutaho	Tehtävä
Kursun osakaskunta	Paikallisjohto, päätökset ja maastototeutus
Paikalliset toimijat ja kyläseura	Talkootyö ja viestintä
Hanke	Koordinointi ja rahoitus
Asiantuntijat (vesistökuunnostus / suunnittelu)	Suunnittelu, mitoitus ja vaikutusten arviointi
Urakoitsijat	Kaivutyöt ja maansiirtotyöt
Elinvoimakeskus	Ohjaus ja lupa-asiat (tarvittaessa)

7. Yhteenveto

Kursujärven kunnostustarve on selkeä ja laajasti tunnistettu sekä vesistöarvojen että paikallisen virkistyskäytön näkökulmasta. Valuma-alueelta tuleva ulkoinen kuormitus on järven tilan keskeisin heikentäjä, minkä vuoksi kunnostus tulee toteuttaa ensisijaisesti valuma-aluepainotteisesti.

Esiselvityksen perusteella Kursujärven kunnostuksen tärkeimmät tavoitteet ovat:

- ulkoisen kuormituksen vähentäminen valuma-alueella,
- järven sisäisen kuormituksen hallinta hoitokalastuksen ja niittojen avulla,
- veden laadun ja ekologisen tilan parantaminen,
- järven virkistyskäytön edellytysten turvaaminen,
- kunnostuksen toteuttaminen yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa.

Kunnostus on mahdollista toteuttaa vaiheittain kustannustehokkaasti hyödyntäen paikallista osaamista, talkootyötä ja hankerahoitusta. Toteutusmalli perustuu hyvään suunnitteluun, maanomistajayhteistyöhön ja jatkuvaan seurantaan. Kunnostus luo pohjan myös pitkäjänteiselle luonnonhoidolle ja paikalliselle vesistövastuulle.

Kursujärvelle suositellaan jatkosuunnittelua varten erillisen **valuma-alue- ja kunnostussuunnitelman** laatimista sekä **toimenpiteiden käynnistämistä vaiheittain**. Tämä esiselvitys toimii pohjana rahoituksen hakemiselle ja käytännön toteutuksen aloittamiselle.

Kursun niittotalkoot 26.7.2025. Kuvaaja Anu Ovaskainen.

Lähteet

- ELY-keskus (2022). Vesistökunnostusavustusten ohjeistus. Lapin ELY-keskus.
- Kattainen, C. (2024). Vesistökunnostuksen esiselvityksen malli. Theseus.
- ProAgria Oulu (2021). VYYHTI – Vesistökunnostuksen käytännön opas.
- SYKE (2023). Vesienhoidon tietojärjestelmä ja vesistöjen tila. Suomen ympäristökeskus.
- Vesi.fi (2024). Valuma-alueen kunnostus – luontopohjaiset ratkaisut.
- WWF Suomi (2023). Valuma-aluekunnostuksen työkalut.
- Järviwiki (2024). Kursujärvi – taustatiedot ja vesistöaineisto.

Liitteet

Liite 1. Kursujärven sijainti ja valuma-alue

Liite 2. Kursun järvien vesikasvikartoitus 1.8.2017 (ELY-keskus)

Liite 3. Potentiaaliset toimenpide ja kunnostuskohteet

Liite 4. Vesikasvillisuuden niittoalueet

Pohjoisin Lappi

**Euroopan unionin
osarahoittama**

**Elinvoimakeskus
Livskraftscentralen**